

Wirtualny żywot wystaw bibliotecznych

Virtual life of library exhibitions

Abstrakt:

W niniejszym artykule omówiono wystawy biblioteczne udostępniane w wersji cyfrowej – w wirtualnej przestrzeni sieciowej. Zwrócono uwagę na kulturotwórczą rolę wystaw, organizowanych przez biblioteki. Zaznaczono współuczestnictwo BUWr w Dolnośląskim Festiwalu Nauki oraz podkreślono rolę Biblioteki Cyfrowej Uniwersytetu Wrocławskiego w upowszechnianiu nauki i kultury w społeczeństwie. W końcowej części – scharakteryzowano tematykę wirtualnych wystaw, przygotowanych przez Bibliotekę i prezentowanych online poprzez Bibliotekę Cyfrową UWr.

Abstract:

The article discusses the library's exhibitions rendered available in their digitized form, *i.e.* in the virtual space. Attention is paid to the culture-producing role of exhibitions organized by libraries. It marks Wrocław University Library's participation in Lower Silesia Science Festival, and highlights the role of Digital Library of University of Wrocław in popularizing knowledge and culture in society. In the final part it characterizes the subject matter of virtual exhibitions organized by Wrocław University Library which are accessible online by Digital Library of University of Wrocław.

Słowa kluczowe:

misja biblioteki, biblioteki cyfrowe, digitalizacja, wystawy biblioteczne

Keywords:

library's mission, digital libraries, digitization, library's exhibitions

Wstęp

Można bez obaw postawić tezę, że współcześnie nie ma na świecie dużych bibliotek naukowych i publicznych, które nie byłyby bibliotekami hybrydowymi, to znaczy takimi, które oferują zarówno zbiory tradycyjne, jak i elektroniczne. Działając w lokalnej społeczności akademickiej lub w skali regionalnej oraz jednocześnie w środowisku sieciowym – pełnią one funkcje informacyjne i kulturotwórcze. Dzięki nowoczesnym technologiom i wypracowanym standardom ułatwiającym komunikację, bibliotekarze zyskali możliwości łatwego dotarcia ze zgromadzonymi i profesjonalnie opracowanymi zbiorami do użytkowników – w skali globalnej. Wysoka jakość oferowanych usług elektronicznych i informacji jest niewątpliwie ważnym wyróżnikiem bibliotek cyfrowych

w sieci, w której szum informacyjny i brak weryfikacji oferowanych danych stanowi niemal normę, szczególnie w odniesieniu do serwisów bezpłatnych.

Początki bibliotek cyfrowych w Polsce sięgają roku 1999 [6, s. 11]. Minęło już zatem sporo czasu, aby można było mówić o wdrożeniu i rozwoju usług sieciowych w polskich bibliotekach. Narzędzia elektroniczne i interaktywna – nastawiona na współpracę z użytkownikiem – wirtualna przestrzeń wiedzy poszerzyły zasięg, zakres i sposób realizowania misji biblioteki.

1. Wystawy jako element realizacji misji biblioteki naukowej

Do podstawowych zadań Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu, oprócz wspierania działalności naukowej i dydaktycznej prowadzonej na Uczelni, należy także propagowanie nauki i kultury w społeczeństwie. Trzeba zwrócić uwagę, że BUWr, poza pełnieniem funkcji biblioteki naukowej, spełnia również rolę jednej z najważniejszych w naszym mieście bibliotek publicznych. Jedną z form popularyzacji wiedzy i propagowania kultury jest prezentowanie wystaw przygotowywanych na bazie bogatych zbiorów bibliotecznych. Biblioteka Uniwersytecka posiada unikalne w skali międzynarodowej kolekcje historyczne zbiorów specjalnych, w tym największy w Polsce zbiór starych druków oraz jedyną w swoim rodzaju Kolekcję Śląsko-Łużycką. Zbiory te stanowią doskonałą bazę nie tylko do prowadzenia badań naukowych, ale też do tworzenia wystaw, w celu prezentowania i popularyzowania unikatowych kolekcji w społeczeństwie. Fakt posiadania bogatych zbiorów specjalnych nakłada też na bibliotekarzy obowiązek właściwego ich zabezpieczenia, opracowania i udostępnienia – jako cennego dziedzictwa kulturowego. Niegdyś tego typu działalność biblioteki prowadziły w skali lokalnej, obecnie – z pomocą przychodzi technologia cyfrowa, która pozwala im na upowszechnienie nauki i kultury w skali globalnej.

Działalność wystawiennicza Biblioteki Uniwersyteckiej była prowadzona od początku funkcjonowania jej w polskim Wrocławiu. Jako jedna z pierwszych została otwarta już w 1946 r. wystawa pt.: *Książka polska na Śląsku*. Zaprezentowano na niej wydawnictwa opublikowane na Śląsku w okresie od XV do XVIII w., w języku polskim, polskich autorów i Polski dotyczące [3, s. 160].

Tematyka śląska i wrocławska była od zawsze motywem wiodącym wśród przygotowywanych ekspozycji. Nie zabrakło jednak wystaw o charakterze okolicznościowym i edukacyjnym. Były one prezentowane nie tylko w murach Biblioteki czy Uniwersytetu Wrocławskiego, ale również na terenie Wrocławia i w innych miastach w Polsce oraz za granicą. Wiele wystaw zostało przygotowanych i udostępnionych we współpracy z innymi bibliotekami, np.: Biblioteką Zakładu Narodowego im. Ossolińskich czy Dolno-

śląską Biblioteką Publiczną im. Tadeusza Mikulskiego oraz z instytucjami kultury, między innymi z Muzeum Miejskim Wrocławia.¹

2. Biblioteka współorganizatorem Dolnośląskiego Festiwalu Nauki

Dodatkową okazją do wypełniania misji szerzenia wiedzy i kultury w społeczeństwie poprzez prezentowanie zbiorów bibliotecznych stał się Dolnośląski Festiwal Nauki. Festiwal jest coroczną imprezą popularnonaukową odbywającą się we wrześniu (edycja wrocławska) i w październiku (sesje wyjazdowe w: Legnicy, Zgorzelcu, Dzierżonowie, Głogowie, Jelenie Górze, Ząbkowicach Śląskich i Bystrzycy Kłodzkiej). Organizowany jest od roku 1998 przez wyższe uczelnie Wrocławia oraz Instytuty Polskiej Akademii Nauk przy współudziale różnych instytucji kultury, samorządów i firm [1]. Inicjatorką powstania Festiwalu we Wrocławiu i jego koordynatorem w pierwszych latach istnienia była prof. Aleksandra Kubicz z Uniwersytetu Wrocławskiego, która obecnie jest honorowym członkiem Rady Programowej Festiwalu [4].

Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu czynnie włączała się we wzbogacenie programu każdej edycji wrocławskiego Festiwalu Nauki. W latach 1998–2014 bibliotekarze przygotowali 58 wystaw, prezentacji i warsztatów, w których łącznie uczestniczyło ponad 7.500 osób [5]. Bez wymieniaania i szczegółowego omawiania wszystkich tych imprez warto pamiętać, że każde tego typu przedsięwzięcie wymagało opracowania scenariusza, zebrania właściwych materiałów źródłowych oraz dokonania doboru unikalnych i interesujących eksponatów. Oprócz tego każdy z bibliotekarzy prowadzących imprezę starał się przekazać w przystępny i ciekawy sposób jak najwięcej informacji o prezentowanych zbiorach. W większości przypadków do rąk uczestników oddawano także katalog wystawy, drukowano okolicznościowe ekslibrisy i zakładki do książek.

3. Biblioteka Cyfrowa Uniwersytetu Wrocławskiego

Wykorzystując możliwości jakie stwarza współczesny rozwój technologii teleinformatycznych postanowiono przedłużyć „życie” niektórych wystaw i przenieść je do przestrzeni wirtualnej. Dlatego, sześć spośród przygotowanych w BUWr, w ramach Dolnośląskiego Festiwalu Nauki, wystaw zostało zdigitalizowanych i udostępnionych w Bibliotece Cyfrowej Uniwersytetu Wrocławskiego. Tu, za pomocą odpowiedniej aplikacji i poprzez sieć, w bardzo łatwy sposób można oglądać każdą wybraną wystawę –

¹ Autor posługuje się obecnie obowiązującymi nazwami instytucji.

z dowolnego miejsca na świecie. W ten sposób raz przygotowane wystawy, poprzez proces ich digitalizacji i wirtualizacji – zyskały szansę na wielokrotne ich podziwianie przez nowych użytkowników Internetu.

Tego typu działanie jest oczywistym następstwem wykorzystywania technologii przez biblioteki. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom współczesnych użytkowników działalność bibliotek przenosi się w coraz większym stopniu z budynków bibliotecznych do przestrzeni wirtualnej, gdzie mogą odnaleźć już nie tylko informacje o zbiorach, ale również same zbiory w pełnotekstowej wersji cyfrowej. Korzystający z bibliotek stają się bardziej użytkownikami informacji i usług, niż tylko czytelnikami. Dostępność online materiałów bibliotecznych jest szczególnie użyteczna w przypadku zbiorów specjalnych. Unikalne i cenne kolekcje w swojej oryginalnej formie udostępniane są w czytelniach bibliotek – niezwykle rzadko. W wersji cyfrowej natomiast można oglądać i wykorzystywać najbardziej rzadkie unikaty. Oprócz tego proces digitalizacji jest doskonałym sposobem zabezpieczenia zbiorów.

Biblioteka Cyfrowa Uniwersytetu Wrocławskiego [<http://www.bibliotekacyfrowa.pl>] została udostępniona użytkownikom Internetu w grudniu 2005 r., a jej uroczyste otwarcie nastąpiło dokładnie rok później w Oratorium Marianum [2, s. 3]. Stworzono ją w celu zachowania i popularyzacji bogatych zasobów dziedzictwa kulturowego zawartego w zbiorach BUWr. Umożliwia ona dostęp do cyfrowych kopii najcenniejszych zabytków kultury piśmienniczej, kolekcji dzieł sztuki oraz materiałów regionalnych. Jej zasoby obejmują także materiały edukacyjne, takie jak skrypty i podręczniki, prace licencjackie, magisterskie i doktorskie.

Ogółem (stan na 31 sierpnia 2015r.) w BCUWr opublikowano ponad 52 800 obiektów, z których użytkownicy skorzystali ponad 16 milionów razy (liczba wejść obejmuje okres testowy oprogramowania od 12 grudnia 2005 r. do 5 grudnia 2006 r.). BCUWr działa na platformie dLibra, współdziała z protokołem OAI-PMH, a dane opracowywane są w formacie Dublin Core. System dLibra pozwala na przechowywanie obiektów cyfrowych w dowolnym formacie, ale dominującymi są DjVu i PDF. Ułatwieniem jest zastosowanie podziału zbiorów na kolekcje i podkolekcje widoczne w lewym menu strony startowej (układ fasetowy) oraz możliwość szybkiego przeglądania najczęściej oglądanych i ostatnio dodanych publikacji. Interfejs posiada, oprócz polskiej, cztery wersje językowe: angielską, czeską, francuską i niemiecką. Użytkownik może przeprowadzić wyszukiwanie proste i zaawansowane. Wyszukiwanie zaawansowane pozwala na łączenie ze sobą kilku zapytań prostych przy wykorzystaniu wyrażeń logicznych oraz dokładne określenie części opisu publikacji cyfrowej (między innymi: tytuł, autor, miejsce wydania). Można również sprecyzować zasięg chronologiczny wyszukiwania. Wyszukiwanie proste i zaawansowane domyślnie odbywają się w zasobach lokalnych BC. Jest także możliwość łatwego przełączenia się na wyszukiwanie za pośrednictwem Fe-

deracji Bibliotek Cyfrowych (FBC). Dzięki temu zasięg poszukiwań potrzebnych materiałów może zostać poszerzony o obiekty udostępniane w sieci przez inne polskie instytucje nauki i kultury. Należy podkreślić, że dzięki współpracy z FBC, kolekcje BCUWr są widoczne między innymi w Europejskiej Bibliotece Cyfrowej – *Europeana*, przyczyniając się tym samym do bardzo szerokiej promocji Biblioteki i jej zbiorów na świecie.

4. Wystawy w cyfrowym świecie

Jak zaznaczono na wstępie rozwój i dostępność technologii cyfrowych ułatwia opracowywanie i udostępnianie zbiorów oraz informacji o nich. Technologie te umożliwiły także utrwalenie na czas nieokreślony wystaw bibliotecznych. Organizowane okazjonalnie lub cykliczne wystawy zbiorów bibliotecznych są prezentowane w określonym miejscu i przez ograniczony czas. Mogą co prawda funkcjonować ekspozycje stałe, ale choćby przez fizyczne zużywanie się eksponatów, prezentacje te ulegają zmianom. Nie podlegają im natomiast wystawy cyfrowe. Szczególnie cenne zbiory nigdy nie są wystawiane zbyt długo, a i sam Festiwal Nauki, w swojej obecnej, dłuższej formule, trwa we Wrocławiu zaledwie sześć dni.² Tym bardziej warto, aby wystawy były digitalizowane, a użytkownicy Internetu mogli korzystać z pracy bibliotekarzy i cieszyć się dostępem do cennych zbiorów poszerzających ich wiedzę i rozumienie świata.

W niniejszym artykule krótko omówiono siedem wystaw, które posiadają swoje wersje cyfrowe. Sześć z nich zostało przygotowanych w ramach Dolnośląskiego Festiwalu Nauki. Jedna – z okazji uroczystego odsłonięcia odrestaurowanego portalu budynku Biblioteki Uniwersyteckiej przy ul. św. Jadwigi w dniu 14 listopada 2013 r. Wystawy te powstały w latach 2004–2013, kiedy funkcjonowała już BCUWr. Ich autorami są obecni i byli bibliotekarze z Oddziału Informacji Naukowej, dawnego Gabinetu Śląsko-Łużyckiego, Oddziału Zbiorów Muzycznych, Oddziału Zbiorów Graficznych oraz Pracowni Reprografii i Digitalizacji (PRiD). Należy nadmienić, iż pracownicy PRiD wnieśli także duży wkład pracy w procesy związane z digitalizacją ekspozycji. Wystawy zostały opisane w układzie chronologicznym, czyli w kolejności ich powstawania.

Pierwszą zdigitalizowaną wystawą jest ekspozycja pt.: *Linke – Hofmann – Werke. Największy zakład przemysłowy Wrocławia (1839–1945)*. Oryginalnie zaprezentowano ją w roku 2004, w budynku zbiorów specjalnych Biblioteki Uniwersyteckiej „Na Piaśku” (ul. św. Jadwigi), w ramach VII Dolnośląskiego Festiwalu Nauki. Jej autorem jest mgr Waław Sobociński, były pracownik dawnego Gabinetu Śląsko-Łużyckiego. Na wystawie przedstawiono wybór fotografii związanych z historią znanej, działającej we

² Np. XVIII Dolnośląski Festiwal Nauki 2015 we Wrocławiu trwał od 18 do 23 września.

Wrocławiu w latach 1839–1945 fabryki wagonów, lokomotyw oraz maszyn „Linke – Hofmann – Werke”. Materiały ilustracyjne pochodzące z niemieckich rzadkich publikacji, wydanych na ogół przed 1945 r., obejmują widoki zabudowań, plany zakładów oraz portrety osób. Nie zabrakło oczywiście licznej grupy zdjęć, na których można podziwiać wagony i lokomotywy powstające we wrocławskim zakładzie. Pokazano między innymi fotografię pierwszej wyprodukowanej lokomotywy wąskotorowej, która była używana jeszcze w 1921 r. Można tu znaleźć również szkice pociągu pancernego i silnika rakiety V2, które w latach II wojny światowej były wytwarzane w tych zakładach. Fotografie oprócz oryginalnych niemieckich objaśnień zaopatrzone są w ich polski przekład. Niestety, nie przygotowano tu szerszych opisów, z których można byłoby się dowiedzieć więcej na ten temat. Prezentacja wersji cyfrowej złożona jest z 68 slajdów. [<http://www.bibliotekacyfrowa.pl/dlibra/docmetadata?id=108>]

Rok później, w związku z VIII DFN, mgr Waław Sobociński i mgr Beata Krzywicka (Oddział Zbiorów Muzycznych) przygotowali wystawę pt.: *Muzyka we Wrocławiu w XIX wieku (do 1918 roku)*. Jej wersja cyfrowa zawiera 80 slajdów. Wszystkie wykorzystane fotografie i ilustracje posiadają opis w języku polskim. Dodatkowo, autorzy zadbali o przejrzysty komentarz, dostarczający wielu ciekawych informacji, z zakresu kultury muzycznej Wrocławia w XIX i na początku XX wieku. Omówiono w zarysie życie koncertowe miasta, podkreślając obecność wybitnych kompozytorów, którzy dyrygowali lub koncertowali we Wrocławiu (Franciszek Liszt, Fryderyk Chopin, Carl Maria von Weber). Przypomniano również najważniejsze instytucje i stowarzyszenia muzyczne, w tym Wrocławskie Stowarzyszenie Orkiestralne (*Breslauer Orchesterverein*) – pierwszą zawodową orkiestrę we Wrocławiu. Istniała ona przez ponad pięćdziesiąt lat od przełomu 1861 i 1862 r. Zwrócono uwagę na muzyczne oficyny wydawnicze, opisując krótko ich działalność. Zaznaczono specyfikę miasta w dziedzinie muzyki sakralnej w XIX w. i powstanie pojęcia „wrocławskiej szkoły” w muzyce kościelnej. Do przygotowania wystawy wykorzystano dokumenty życia społecznego (tzw. dżs-y) z Kolekcji Śląsko-Łużyckiej, takie jak programy i afisze koncertowe. Poza tym, pokazane zostały obiekty z Oddziału Zbiorów Muzycznych i Oddziału Zbiorów Graficznych. [<http://www.bibliotekacyfrowa.pl/dlibra/docmetadata?id=2842>]

Polonia Wroclawska (1919–1945) – stan pamięci to tytuł wystawy zaprezentowanej w roku 2007 z okazji X Dolnośląskiego Festiwalu Nauki. Jej twórcami są dr Grzegorz Sobel, Sławomir Opasek, mgr Jan Węglowski oraz mgr Arkadiusz Cencora (z dawnego Gabinetu Śląsko-Łużyckiego). 58 slajdów dokumentuje losy Polaków we Wrocławiu w latach 1919–1945. Wystawa opisuje działalność organizacji polskich, takich jak Związek Polaków w Niemczech i polskie harcerstwo spod znaku Rodła. Przybliża sylwetki, często już dziś zapomnianych, polskich działaczy polonijnych. Zaakcen-

towano, że głównym ośrodkiem, wokół którego koncentrowało się życie Polaków we Wrocławiu do roku 1939 był Dom Polski. Znajdowały się w nim siedziby między innymi: Szkółki Polskiej, Towarzystwa Śpiewu „Harmonia”, Drużyny Harcerskiej im. Króla Bolesława Chrobrego oraz Związku Akademików Polaków w Niemczech. Autorzy ekspozycji zwrócili uwagę na wszystkie aspekty aktywności Polonii, od politycznej, przez kulturalną i oświatową, do religijnej. Wspomniano tu także o polskiej organizacji konspiracyjnej „Olimp” działającej podczas II wojny światowej we Wrocławiu. Scenariusz wystawy został tak pomyślany, aby za pomocą zdjęć i wycinków prasowych opowiedzieć historie ludzi związanych z Polską i polskością, skłaniając jednocześnie widza do zastanowienia się na pojęciem patriotyzmu. Wszystkie wykorzystane materiały ilustracyjne pochodzą z Kolekcji Śląsko-Łużyckiej i zostały zaopatrzone w odpowiedni komentarz. Ciekawym uzupełnieniem prezentacji jest wykorzystanie zdjęć miejsc i pomników związanych z historią wrocławskiej Polonii. Fotografie zostały wykonane przez organizatorów wystawy. Dodatkowo, dołączono materiał fotograficzny, ilustrujący udział publiczności w wystawie. [<http://www.bibliotekacyfrowa.pl/dlibra/docmetadata?id=20520>]

Dwie kolejne wystawy zostały zaadresowane do młodzieży gimnazjalnej i licealnej. W przeciwieństwie do pozostałych wystaw omówionych w tym tekście, te przygotowano wyłączenie w oparciu o zbiory ogólne Biblioteki. Miejszem ich prezentacji była Sala Malinowa w nieużywanym obecnie budynku Biblioteki przy ul. Karola Szajnochy 10.

Z okazji XI DFN z roku 2008 udostępniono wystawę pt.: **Komiksowa kraina**. Jej pomysłodawcami i realizatorami są mgr Mariusz Kruczkowski i mgr Ewa Pitak (Oddział Informacji Naukowej). Wystawa ta została przygotowana w setną rocznicę śmierci Wilhelma Buscha, niemieckiego autora uważanego za praojca komiksu. Dzięki bardzo dobrze dobranemu materiałowi ilustracyjnemu, udowodniono tezę, że komiks, podobnie jak inne dziedziny sztuki, potrafi odzwierciedlać wiele problemów i zjawisk społeczno-polityczno-kulturowych, choć pozornie wydaje się banalnym typem publikacji. Rysownicy niejednokrotnie inspirowani byli przez religię, filozofię czy historię. Jednocześnie ich prace stawały się inspiracją do powstania innych dzieł, na przykład filmów. Na 39 slajdach udokumentowano historię komiksu, jego rozwój oraz spektrum poruszanych w „obrazkowych historyjkach” zupełnie poważnych tematów. Oczywiście wyróżniony został Wilhelm Busch, ale jednocześnie nie zapomniano o innych światowej klasy rysownikach, jak np. Gustaw Doré, Honoré Daumier, przybliżając ich twórczość. Przedstawiono początki komiksu w Polsce, jego wykorzystanie w prasie i w propagandzie PRL. Nie zabrakło rzecz jasna komiksu o tematyce *science fiction* oraz *mangi*, jako specyficznej japońskiej odmiany tej dziedziny twórczości. Zebranie w jednym miejscu i opatrzenie komentarzem tak dużej liczby wydań komiksów, różniących się formą stylistyczną i tematyką, jest atrakcją nie tylko dla miłośników tego gatunku. Całość uzupełnia katalog wystawy. [<http://www.bibliotekacyfrowa.pl/dlibra/docmetadata?id=2894>]

Blżej gwiazd – motyw gór w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu.

Ekspozycja przygotowana w roku 2009 przez mgr Mariusza Kruczkowskiego na XII DFN. Wystawa zaprojektowana jest dość prosto, jednak – oryginalnie i ciekawie. Widz na 63 slajdach ma okazję odbyć wirtualną wędrówkę między innymi po: Sudetach, Karkonoszach, Górach Stołowych (Szczeliniec Wielki), Tatrach, Beskidach i Bieszczadach oraz po niektórych pasmach górskich na świecie. Na podstawie wybranych publikacji pokazano obrazy gór w malarstwie, grafice, na drzeworycie oraz na starej fotografii. Przedstawiono również mapy oraz przewodniki turystyczne, które stanowią nieodłączną część ekwipunku turystów górskich. Wystawę wzbogacił sprzęt górski wypożyczony ze Sklepu *HiMountain* oraz kolekcja minerałów użyczonych na tę okazję przez Muzeum Mineralogiczne we Wrocławiu. [<http://www.bibliotekacyfrowa.pl/dlibra/docmetadata?id=29830>]

Parki w miastach śląskich to tytuł wystawy planszowej przygotowanej przez dr Iwonę Bińkowską (Oddział Zbiorów Graficznych) we współpracy z Marcinem Szalą (Pracownia Reprografii i Digitalizacji) i mgr Janem Węglowskim (dawny Gabinet Śląsko-Łużycki). Zaprezentowano ją w roku 2010, w ramach XIII Dolnośląskiego Festiwalu Nauki. Podtytuł ekspozycji brzmi: *Sztuka ogrodowa dla mieszczan*. Przy realizacji projektu wykorzystano zbiory Kolekcji Śląsko-Łużyckiej, Oddziału Zbiorów Graficznych oraz Oddziału Zbiorów Kartograficznych. Dziesięć bogato ilustrowanych fotografiami, rycinami i planami miast slajdów przedstawia dzieje ogrodów i parków na Śląsku – od XVIII do początku XX wieku. Został tu scharakteryzowany proces wzbogacania przestrzeni publicznej przemyślaną architekturą krajobrazu. W dość krótkich, ale interesujących opisach przedstawiono ewolucję zachodzącą od ogrodów prywatnych rezydencji do ogólnodostępnych terenów zieleni w miastach. Punktem początkowym dla historii ogrodów publicznych na Śląsku jest Park Mużakowski. To założenie parkowe, wpisane w 2004 r. na *Listę światowego dziedzictwa UNESCO*, stanowiło wzór dla ogrodów miejskich w całym regionie. Sporo miejsca poświęcono także parkom zdrojowym łączącym w sobie dwa, wydawałoby się, sprzeczne trendy, czyli dążenie do przepychu mającego świadczyć o prestiżu mieszczaństwa i chęć ucieczki od cywilizacji. Zwrócono również uwagę na fakt, że zakładanie parków publicznych wpłynęło na zmianę sposobu życia mieszkańców miast. Ogrody bowiem łączono z placami zabaw dla dzieci i obiektami sportowymi. Sprzyjało to aktywnemu sposobowi wypoczynku. Dość szczegółowo przybliżono brytyjską koncepcję „miasta – ogrodu”, zgodnie z którą powstały osiedla mieszkaniowe w takich miastach jak: Wrocław, Legnica i Opole. Na koniec zaprezentowano współczesne aranżacje parków pod wspólnym hasłem: *co park – to obyczaj*. [<http://www.bibliotekacyfrowa.pl/dlibra/docmetadata?id=40563>]

Ostatnią z omawianych tu ekspozycji jest wystawa planszowa otwarta w dniu 14 listopada 2013 r., z okazji uroczystego odsłonięcia odrestaurowanego portalu budynku

Biblioteki Uniwersyteckiej „Na Piasku”. Nosi ona tytuł *Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu dawniej i dziś*. Jej autorką jest mgr Ewa Pitak. Na 10 slajdach przedstawiono w zarysie dzieje gmachu Biblioteki Uniwersyteckiej „Na Piasku” od początku jego istnienia do zakończenia II wojny światowej. Wymienione zostały nazwiska osób: Johanesa Gottlieba Bueschinga, Karla Działko i Fritza Milkau, które zapisały się w historii Biblioteki. Johannes Gottlieb Buesching (1783–1829) jako komisarz sekularyzacyjny zasłużył się jako projektodawca i wykonawca akcji scalania księgozbiorów klasztornych w budynku dawnego klasztoru kanoników regularnych św. Augustyna. Karl Działko (1842–1903) oraz Fritz Milkau (1859–1934) byli wybitnymi dyrektorami Biblioteki, którzy zadbali o jej nowoczesną organizację. Wspomniano o trudnych czasach po 1945 r., w których przeprowadzono akcję rewindykacji, scalenia, opracowania i udostępnienia zbiorów, pod kierunkiem dyrektora Antoniego Knota (1904–1982). Bardzo szczegółowo opisano powstanie portalu, jego twórców oraz proces jego renowacji. Nie zabrakło także przykładów szczególnie cennych obiektów wybranych ze zbiorów specjalnych (rękopisów, starych druków, silesiaków, grafik, muzykaliów, map) oraz podstawowych informacji dotyczących poszczególnych kolekcji. Zaznaczono rolę, jaką w zabezpieczeniu zbiorów odgrywają: Pracownia Konserwacji Zbiorów Specjalnych oraz Pracownia Re-prografii i Digitalizacji. Obszernie przedstawiono postać prof. Rudolfa Lenza, jego współpracę z Biblioteką Uniwersytecką oraz zaangażowanie w renowację zabytków na Dolnym Śląsku. Wystawę kończy kalendarium budowy i oddania do użytku nowego budynku Biblioteki, obejmujące lata 1982–2013. [<http://www.bibliotekacyfrowa.pl/dlibra/docmetadata?id=42808>]

Zakończenie

Jak widać z powyższego zestawienia wśród wystaw zdigitalizowanych dominują te, które zostały przygotowane w oparciu o najbardziej cenne w BUWr – zbiory specjalne. Udostępnianie unikalnych i cennych kolekcji dzięki wykorzystaniu nowoczesnych technologii i środowiska sieciowego, z jednej strony jest dziś naturalnym oczekiwaniem użytkowników, z drugiej zaś – nieocenionym narzędziem do popularyzacji zbiorów – dla współczesnych bibliotekarzy. Jeżeli dodać do tego, że każda wystawa jest ściśle określoną, wpisaną w szerszy kontekst kulturowy, narracją, to użytkownik zasobów cyfrowych korzystający z wirtualnych wystaw ma niewątpliwie okazję poszerzyć swoją wiedzę. Oglądając pojedynczy rękopis, starodruk czy mapę, których opis zamyka się w ujednoczonych metadanych, użytkownik dowie się na pewno mniej, niż wtedy, gdy ogląda te obiekty opisane i połączone wspólnym tematem wirtualnej ekspozycji. Należy przy tej okazji zwrócić uwagę, że stosowanie przez biblioteki cyfrowe uniwersalnych stan-

dardów, z którymi współpracują również popularne wyszukiwarki, takie jak np. Google, zapewnia prosty dostęp do kolekcji elektronicznych w skali globalnej. Użytkownikowi nie są więc potrzebne szczególne narzędzia czy umiejętności. Wystarczy chęć i ciekawość, aby przy użyciu własnego komputera i sieci – odwiedzić wirtualną wystawę.

Bibliografia załącznikowa

1. *Cele Festiwalu* [on-line]. Dolnośląski Festiwal Nauki [dostęp 31.08.2015]. Dostępny w: <http://www.festiwal.wroc.pl/2015/index.php?c=about&id=5>.
2. DĄBROWSKA, K. *www.BibliotekaCyfrowa.pl. Przegląd Uniwersytecki*. [on-line]. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2006, Nr 12 (129), s. 3–4 [dostęp 31.08.2015]. ISSN 1425-798X. Dostępny w: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/dlibra/publication?id=9092&tab=3>.
3. OŹÓG, J. *Zarys historii Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 1995, s. 160. ISBN 83-229-1400-8.
4. *Realizatorzy [Festiwalu]* [on-line]. Dolnośląski Festiwal Nauki [dostęp 31.08.2015]. Dostępny w: <http://www.festiwal.wroc.pl/2015/index.php?c=about&id=6>.
5. *Środowiskowy Informator Akademicki – Dolnośląski Festiwal Nauki* [on-line]. Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu [dostęp 31.08.2015]. Dostępny w: <http://www.bu.uni.wroc.pl/e-zrodla/informator-akademicki-dfn>.
6. WAŁEK, A. *Biblioteki cyfrowe na platformie dLibra*. Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2009, s. 11. ISBN 978-83-61464-12-9.